

Coses d'ornitologia

La redescoberta de la Secció d'Història Natural del Museu Regional d'Artà

Cati Artigues (*)

Un petit treball de documentació fotogràfica a la secció d'Història Natural del Museu Regional d'Artà, ara convertit en Fundació, ens ha permès redescobrir una interessant col·lecció de poc més de 250 exemplars d'auells que, repartits en quasi 120 espècies diferents, fou iniciada a principis de segle per un grup d'erudits, investigadors i naturalistes locals, i tal vegada, per què no dir-ho, per uns possibles primers ornitòlegs sense més sortida que la de ser caçador o taxidermista.

Capdavanter d'aquest grup, tenim la figura de D. Llorenç Garcias i Font, inquiet farmacèutic artanenc, autor d'un important herbari amb més de 5.000 plecs (ara custodiat per la Societat d'Història Natural de les Balears, SHNB), i que fou també responsable i impulsor d'aquesta col·lecció formada a partir d'exemplars caçats des de 1913, algunes donacions particulars i d'altres de col·lectives com ho són alguns dels exemplars procedents dels Pares Franciscans del poble.

No fem cap troballa, doncs tot està documentat i custodiat, encara que oblidat. Una incursió al magatzem ha permès recuperar les etiquetes originals que ens mostren els llocs i les dates on varen ser

caçats alguns dels espècimens. Els perdonables errors d'identificació no resten importància a voltors (*Aegypius monachus*) morts a tirs a Artà el 1939, la moixeta voltonera (*Neophron percnopterus*), amb igual sort el 1928 i l'àguila peixatera (*Pandion haliaetus*) caçada al Cap Vermell el 1954. No cal recordar que a dia d'avui aquestes tres espècies encara lluiten per recuperar un lloc que els hi pertany i que l'egoisme

Phoenicurus moussieri. Foto: T. Muñoz

(*) cartigues@gmail.com

humà, amb les mateixes armes que fa 60 anys, li nega. Aquestes dades ens demostrèn lo poc que hem avançat en aquest aspecte.

Una cigonya (*Ciconia ciconia*) a l'agost de 1940 a s'Albufera, flamencs (*Phoenicopterus roseus*) al Torrent de Na Borges el 1945, el suís (*Ixobrychus minutus*) al Torrent de Canyamel (1935), l'orval (*Nycticorax nycticorax*) a Santa Ponça (1949), l'esmerla (*Falco columbarius*) a Son Real (1933), el falcó cama-roig (*Falco vespertinus*) a Sa Vall, Manacor (1935), el pingdai (*Alca torda*) també a Son Real (1913)... quan molts de nosaltres encara no havíem nascut.

Malauradament d'altres exemplars, no menys interessants, no s'ha pogut saber l'origen. Tal és el cas d'un *Phoenicurus moussieri* que es troba a les vitrines del museu, o el pelicà (*Pelecanus onocrotalus*) caçat, no se sap on, el maig del 1952 per un tal P. Riera.

La nota curiosa l'aporta un vitrac (*Saxicola torquata*) amb els ulls grocs per gràcia del taxidermista, alguns exemplars de tords (*Turdus philomelos*) albins i d'altres leucístics; ropits (*Erithacus rubecula*) sexats. També una blaveta (*Luscinia svecica*) sense datar, però, sorpresa, anellada! (A 170934 Bruxelles 4-Museum).

Les equivocacions assumibles a principis de segle (sense guies, ni experts ni forumAus) passen per confondre un jove d'orval (*Nycticorax nycticorax*) per un adult de bitó, o adjudicar l'estatus de jove a un soterler (*Morus bassanus*) adult, això sí... amb les plomes del ventre tacades de petroli (1948), sense oblidar un suposat falcó de la reina (*Falco eleonora*)

capturat al desembre de 1913 (i que en realitat és un falconet, *Falco subbuteo*).

Se descobreixen també una relació de noms populars emprats a principi de segle: retjidor de s'albufera, baldritja capellà, saluet, llenguarut, cap moro, burelles, xexeres, botxí, llunet... sense oblidar els noms dels caçadors i donants dels exemplars, la majoria coneguts del poble.

El fons no compta sols amb aucells: alguns mamífers, peixos, rèptils i amfibis resten també a les vitrines. S'acompanyen de mol·luscs, insectes i una interessant col·lecció de fòssils i restes òssies. De tots ells destacaria el crani d'un vell marí, reclamat fa poc per fer una comparació òssia amb altre troballa recent a una cova mallorquina. La revisió d'un inventari "perdut" i uns ulls curiosos revelaren que el crani pertany a un exemplar trobat a la platja de Cala Gat (Capdepera) el gener de 1918.

Espero que amb aquest petit resum compteu, com jo, els dies per veure reobert aquest petit museu que no és més que el recull de l'interès d'uns personatges inquiets, atrets com nosaltres pels aucells, però que tal vegada no tingueren la sort de disposar encara de la tecnologia i els mitjans adequats per atracar-se i conèixer la natura sense molestar-la.